

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Sendt per e-post: postmottak@oed.dep.no

Deres ref:
14/2084

Innspill til høring: Forslag til endringer i naturgassloven

EUs tredje energimarkedspakke ble vedtatt i EU i 2009, og bygger på tidligere direktiver. Formålet er å styrke reguleringen av EUs indre marked for energi og naturgass for å sikre konkurransedyktige priser til industri og andre brukere ved økt åpenhet og konkurranse i tillegg til å bedre leveringssikkerhet til regionen.

Norge fikk 10. april 2004 ti års utsettelse ("marked under oppbygging") på implementering av EUs energimarkedspakker. Unntaket utløp april 2014. Olje- og energidepartementet ønsker med sitt høringsnotat av 5. desember 2014 å inkorporere det de mener er relevant i EUs tredje energimarkedspakke i naturgassloven. Vi opplever forslagene som noe reaktive, uten klare mål for endringene i loven utover at det er nødvendig for å følge (noen av) direktivenes retningslinjer.

Dette notatet er utarbeidet av **Biomar, Fjord Line og Sund Energy**.

Vi har ventet spent på dette høringsnotatet fra OED, for å få avklaring på et viktig spørsmål for bransjen: Ønsker myndighetene å fremme gassbruk i Norge?

- Hvis **ønskelig**, er dette en anledning til å fremme konkurranse og transparens i gassektoren i Norge, slik man har gjort i kraftsektoren (og i gassmarkedene i EU).
- Hvis **ikke** det er ønskelig med gassbruk i Norge, ville det også være klargjørende for markedet å få vite dette.

Vi mener det er flere enkle løsninger som ville bedre konkurransen og skriver derfor dette svaret i håp om klarhet i intensjoner og bedre forhold for dagens brukere.

Et norsk gassmarked kan bidra til å nå flere av landets mål:

- Redusere **klimagassutslipp** – gass kan erstatte både LPG og petroleumsprodukter og gi lavere utslipp av CO₂ fra transport, husholdninger og industri.
- Redusere lokal **forurensing** – gass, særlig i transportsektoren, reduserer både svovel, partikler og NO_x, som blir viktig i byer hvor det stadig er for dårlig luftkvalitet i forhold til regelverket.
- Legge til rette for **biogass** – det er et uttalt ønske om økt bruk av biogass i Norge, men veksten hemmes noe av at det ikke er et gassmarked som dette kan fases inn i. Biogass fra avfall brukt i transport er klimanegativt, og er dermed bedre enn el-biler for klima. Det finnes synergier mellom infrastruktur for LNG til skip og biogass til transport, men vi ser at det sjelden er kontakt mellom disse bransjene (eller myndigheter som behandler dem).
- Bedre **konkurransenevnen** for norsk industri og shipping – fjerne dagens konkurranseulempe knyttet til høyere gasspriser i Norge enn i EU.

Biomar og Fjord Line

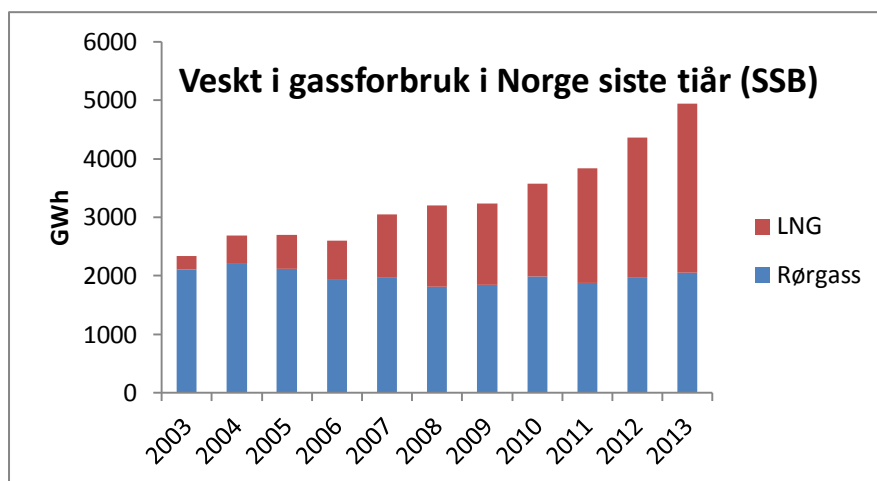
Begge selskap er tidlige brukere av naturgass til industri og shipping. De har opplevd utfordringer knyttet til markedssituasjonen på naturgass i Norge, både rørgass og LNG. Det oppfattes som om manglende konkurranse og lange/hemmelige kontrakter gir betydelig høyere priser enn de ellers ville fått i Norge (og høyere enn i Europa).

Sund Energy

Vi har arbeidet med gass og gassregulering i mange markeder, både i Europa og andre land. Vi har støttet både myndigheter, selger og kjøpere med å utforme og forstå implikasjoner av slik regulering. Hvorvidt man ønsker gass utbredt (eller ikke) er en fundamental avklaring før man så lager reguleringer der man legger til rette for at private investorer og kjøpere kan ha de riktige rammebetingelser for at politiske mål skal nås.

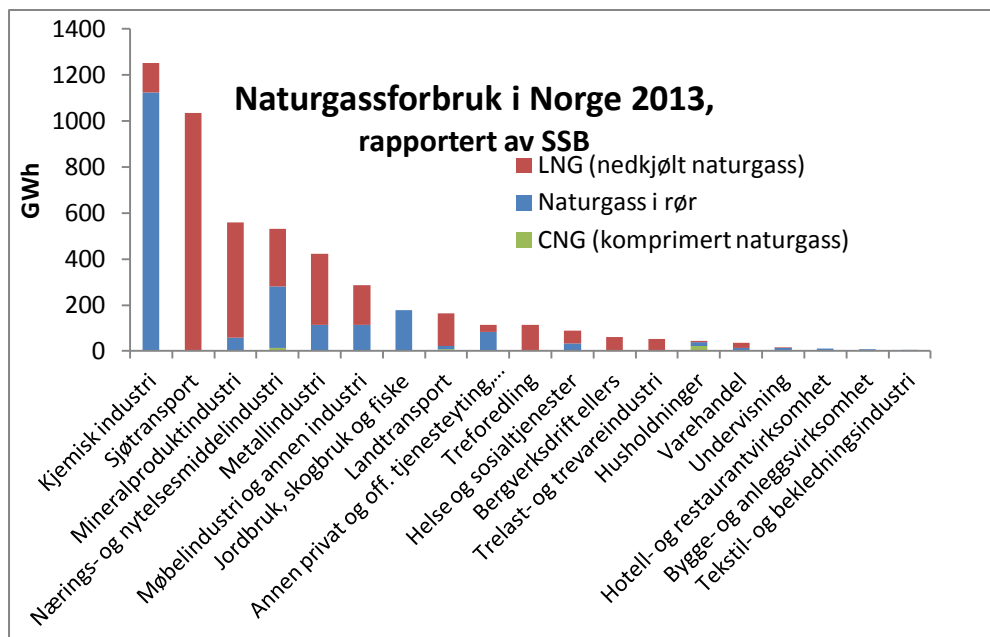
Kort om det norske gassmarkedet – tid for endring?

Totalforbruket av gass i Norge i 2013 er på 5 TWh (nyeste data fra SSB), som innebærer en dobling de siste tiår. Både vi, og investorer som kjøper seg inn i selskaper som distribuerer gass ser potensialet for videre vekst. I forhold til kraft, er det verd å merke seg at gass stort sett transporteres uten tap, og kan lagres. Gass er en større andel av energimarkedet i Europa enn i Norge, hvor gass er utbredt både til oppvarming og industri, og nå vokser i transportsektoren.

En utfordring for markedet, og særlig potensielle nye brukere, er at **gasspriser** er ukjente. Priser blir typisk kjent gjennom lange, hemmelige kontraktsforhandlinger, og er stort sett mye høyere enn i Europa. Det er også manglende infrastruktur, slik at mye transporteres som LNG på mindre skip eller tankbiler. Engrospriser er også hemmelige, og dette svekker ytterligere konkurranse og prisforståelse i markedet. EU publiserer jevnlig både engrospriser og sluttbrukerpriser for ulike markedssegment.

Naturgass benyttes i mange sektorer i Norge og erstatter stort sett oljeprodukter, som reduserer utslipp. I mangel på vanlig gassinfrastruktur, har vi utviklet LNG til distribusjon og denne gassen er nå større enn rørgass og komprimert gass (CNG) tilsammen. Derfor kan vi nesten si at vi har fått et gassmarked *på tross* av manglende infrastruktur. Bedre forhold vil kunne utløse et større potensiale, som igjen ville bidra til å nå flere miljømål i Norge.

Småskala LNG er et marked i vekst i Norge med over 50 mottaksterminaler langs kysten. Hovedkundegruppene er industri, som ønsker alternativ til LPG/elektrisk kraft, og skip, som ønsker alternativ til HFO eller MGO og lokale gassdistributører. De største leverandørene med egen liquefaction kapasitet er Gasnor og Skangass. De er i praksis et **duopol**, som normalt vil gi høyere priser enn ved full konkurranse. Vi merker oss også at disse aktørene kjøper stadig mer LNG på kontinentet, ettersom den der til tider kan være billigere enn gass kjøpt ved norske terminaler, som Kårstø og Kollsnes.

Norge har vært et foregangsland når det gjelder LNG til skipsfart, NOx-fondet støtter rederier som reduserer sine NOx utslipp. I tillegg er Nordsjøområdet i MARPOL Convention definert som "Emission Control Area" (ECA). Dette innebærer at skip som trafikkerer området må tilfredsstille følgende krav: (1) Svovelinholdet skal ikke overstige 0,1 % etter 1. januar 2015 (EUs svovel-direktiv) og (2) NOx utslipp for nye skip, bygget etter 01.januar 2016, må reduseres med 80 %. Dette innebærer bl.a. at alle skip som bruker oljeprodukter som drivstoff vil måtte investere i katalysator eller andre tekniske løsninger. Dette vil kunne gjøre bruk av LNG billigere enn andre løsninger. Iflg. DNV GL kan opptil en tredjedel av bunkersalget i Norge være LNG i 2020, som tilsvarer 350 millioner Sm³.

Konkrete innspill til høringsnotatet

Vi har følgende kommentarer til høringsnotatet:

LNG salg og distribusjon i Norge

Departementets syn er at LNG småskala i Norge ikke omfattes av direktivet og derfor ikke trenger regulering. Det kan oppfattes som om det ikke eksisterer lageranlegg eller LNG-mottak i direktivets forstand i Norge, ettersom direktivet omtaler lager og LNG mottak i forbindelse med transmisjonsnett (som vi ikke har i Norge).

EU tar transmisjonsnett som gitt, og har velutbygd infrastruktur for gass som har hatt tredjepartsadgang i flere år med stadig økende konkurranse og lavere priser.¹

¹ Unntaket man vurderer for småskala i EU er knyttet til «infant industry» argumentet – der sees de minste terminalene på som en ny industri, hovedsakelig knyttet til bruk i transportsektoren (skip og veitransport). Med andre ord, er situasjonen mer som det vi så da Norge fikk unntak. Med et stort og modent marked for gass i velutbygd infrastruktur og relativt lave priser, ser ny småskala i EU et behov for unntak fra tredjepartsadgang mens de bygger opp markedet for nye investeringer.

I Norge har vi stort sett bare småskala LNG (se oversikt over gassmarkedet i Norge over). Derfor vil mangel på tredjepartsadgang her hindre konkurranse i den største delen av markedet.

Det er viktig å se det norske markedet som en del av det europeiske. Både røreksport og LNG knytter norsk gass til EU, og LNG leveranser fra kontinentet til Norge viser at det er to-veis handel, med noe redundans som kunne vært unngått ved bedre adgang og transparens i systemet.

Norske rør og LNG mottaksanlegg bør åpnes for tredjepartsadgang

Lagertanker på kunders grunn, eller til videresalg, bør ha tredjepartsadgang. I Norge er det tradisjon for at selgere bygger og eier lagertanker, og dette kan være en hindring for skifte av leverandør. Slike mottaksanlegg kan gjerne bygges av andre enn selgere, og det kan være mulig for flere kjøpere å dele slike anlegg og da gi adgang til flere.

Småskala selgere er ikke "naturlige monopol", og det er ikke nødvendig å regulere avkastningen til selgere av gass (tilsvarende som i kraftmarkedet), men bedre adgang til lager/mottak og kortere avtaler ville gi lavere transaksjonskostnader, mer konkurranse og innovasjon/effektivisering.

Kontrakter og priser

Salget av gass i Norge foregår ofte i lange, bindende kontrakter, som i seg selv er en hindring for konkurranse og skifte av leverandør. Det at kontraktene i tillegg er konfidensielle gjør sammenligning vanskelig. Kortere, mer standardiserte kontrakter ville gjøre det lettere for forbrukerne å inngå nye kontrakter med leverandører. Det ville også redusere transaksjonskostnader betydelig om denne prosessen forkortes og forenkles.

En rapportering av gasspriser til industri og skip, og gjerne av engrospriser (for eksempel på Kårstø) vil gjøre gassmarkedet mer transparent, og sannsynligvis gi billigere gass til kundene. Videre vil nye, mulige brukere raskere kunne sette seg inn i prising og ta beslutninger om å konvertere til gassbruk.

Uavhengig gassmarkedsregulator

NVE er utpekt som markedsregulator i Norge. NVE er ikke uavhengig da de er underlagt departementet. Vi mener derfor det bør opprettes en uavhengig gassmarkedsregulator bestående av kompetente personer utenfra det etablerte miljøet i industrien og offentlige etater. Norge bør som ledd i en integrering i det europeiske gassmarkedet knytte seg til ACER (Agency for the Cooperation of energy Regulators).

Vennlig hilsen,

Karen Sund, Sund Energy
Tel: (+47) 917 86 928
Meltzers gate 4, N-0257 Oslo, Norway
E-mail: karen@sundenergy.com
www.sundenergy.com